Pastatas 2, matyt, kaip ir anksčiau čia stovėjęs pastatas, sudegė II Pasaulinio karo metu, tai liudija tyrimų metu sluoksniuose rastos gausios medžio anglies priemaišos. Rasto pastato 2 situacija, t. y. galas orientuotas į gatvę, būdinga Trakų senamiesčiui.

Šurfe 12 ir ploto 2 kv. A, B–10–14 buvo rastas *pastatas 3,* statytas XX a. I pusėje. Jo PV dalis sunaikinta įrengiant automobilių aikštelę. Archeologinių tyrinėjimų metu buvo rastas minėto pastato R kampas ir patalpoje buvusios krosnies padas. Archeologiniu požiūriu objektas nėra vertingas.

Kultūrinis sluoksnis Vytauto g. 47 teritorijoje archeologinių žvalgomųjų tyrinėjimų metu nerastas, išskyrus šurfą 25, kur 1,6 m gylyje nuo esamo žemės paviršiaus rasti XVI–XVII a. būdingi radiniai, gyvulių kaulai ir akmenų rate buvusio atviro židinio pėdsakai.

Archeologinių tyrimų metu buvo aptiktas *1041 radinys, iš kurių 140 vienetų suinventorinta. Visi radiniai, brėžinių originalai* ir tyrimų ataskaitos egzempliorius yra perduoti TIM.

## INVESTIGATIONS AT THE VYTAUTO STR. 47–49

In 2005 an archaeological survey and investigation were carried out at the Vytauto Str. 47–49 in Trakai. During the survey 31 test pits and three separate archaeological plots were investigated. The total area investigated made 180 m$^2$.

At the plot located at the Vytauto Str. 49 the cultural layer was found to be disturbed. Its fragments were discovered in the test pits 16, 18 and 24.

During the archaeological survey of the territory stretching NW from the former dwelling-house of the Vytauto Str. 49 the cultural layer dating to the 16$^{th}$ – the first half of the 20$^{th}$ century was discovered. Besides that, structural remains of the foundations of two buildings (dating to the 16$^{th}$ – the second half of the 17$^{th}$ century) were found at the plot.

In the test pit 12 and plot 2 the building 3 was discovered. The building was built in the 1$^{st}$ half of the 20$^{th}$ century. Its SW part was destroyed during construction of an adjacent parking-lot. During the archaeological *investigation the E corner of the abovementioned building and the basement* of the former stove were found.

During the archaeological survey of the plot at the Vytauto Str. 47 no cultural layer was found, except of the test pit 25, where at the depth of 1.6 m from the present ground level finds typical to the 16$^{th}$ – 17$^{th}$ century (animal bones and structural remains of an open hearth inside a stone circle) were discovered.

# ŽVALGOMIEJI TYRINĖJIMAI KRANTO G. 9

Donatas ŽUKAUSKAS

2005 m. TIM vykdė archeologinius žvalgomuosius tyrinėjimus Trakų mieste, Kranto g. 9 (A 1783, senojo miesto vietoje), numatytų statybų vietoje (105 pav.).

Anksčiau šioje vietoje archeologiniai tyrimai nevykdyti, todėl žvalgyta norint nusta-

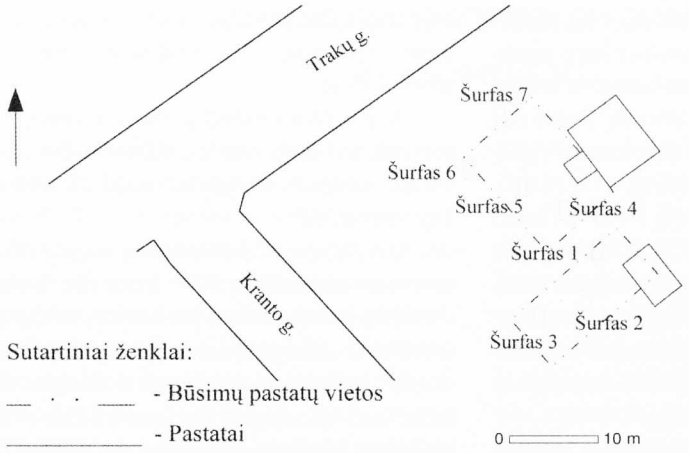


105 pav. Situacijos planas: a – būsimų pastatų vietos, b – pastatai. *D. Žukausko brėž.*
Fig. 105. Situation layout: a – locations of the future buildings, b – buildings.

tyti kultūrinio sluoksnio intensyvumą, kad remiantis archeologo išvadomis galima būtų atitinkamai suplanuoti tolesnę darbų eigą, jų pobūdį. 2001 m. TIM archeologas U. Budvydas šalia šio sklypo, Kranto g. 4, atliko archeologinius žvalgomuosius tyrimus. 56 m² perkasoje fiksuotas XVI–XIX a. kultūrinis sluoksnis su buitine keramika. Tais pačiais metais Kranto g. 5B esančiame sklype TIM archeologė B. Lisauskaitė ištyrė 11 šurfų (bendras plotas 16,5 m²). Tyrimų metu fiksuotas iki 1,4 m storio permaišytas sluoksnis su pavienėmis XVI–XVII a. buitinės keramikos šukėmis.

Archeologiniai žvalgomieji tyrimai Kranto g. 9 vykdyti 2005 m. spalio 21–29 d. Ištirtas 14 m² plotas, iškasti 1x2 m dydžio 7 šurfai.

Iškasus šurfus paaiškėjo, jog po velėnos ir pilkos žemės sluoksniu buvo suardytas kultūrinis sluoksnis. Šiame iki 1,2–1,5 m storio maišytame žvyro–juodžemio sluoksnyje aptikta buitinių XX a. šiukšlių, keramikos šukių, stiklo šukių su patina, kaltinė vinis, plytų fragmentų. Taip pat aptiktas archeologiškai vertingas kultūrinis sluoksnis, kuris prasidėjo 1,2–1,5 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus. Jame daugiausia aptikta XVII–XVIII a. keramikos šukių: puodų sienelių fragmentai, molinio puodelio dugneliai, lėkštės fragmentai, rasta stipriai korozijos paveikta geležinė diržo sagtis ar cilindrinė spyna.

Šurfas 1 kastas 6 m į Š nuo esamo gyvenamo namo kampo. Iki 40 cm gylio buvo viršutinis velėnos ir pilkos (ariamos) žemės sluoksnis, kuriame rasta XX a. buitinių šiukšlių. Giliau, iki 1,1 m, tęsėsi maišytas žvyro ir juodžemio sluoksnis, kuriame rastos kelios XVII–XIX a. puodų šukės, XVII–XVIII a. būdingi koklių fragmentai. 1,05 m gylyje nuo esamo žemės paviršiaus prasidėjo vientisas juodžemio sluoksnis. Jame aptikta XVII–XVIII a. keramikos ir stipriai paveiktas korozijos geležinis dirbinys. Pasiekus 2,8 m nuo dabartinio žemės paviršiaus gylį ir aptikus žvyro sluoksnį dėl pavojingų darbo sąlygų nuspręsta toliau šurfo nekasti.

Šurfas 2 kastas 4 m atstumu į P nuo šurfo 1. Iki 50 cm gylio buvo velėnos ir pilkos (ariamos) žemės sluoksnis, kuriame rasta XX a. buitinių šiukšlių. Giliau po minėtuoju juodžemiu atsidengė 55 cm storio maišyto žvyro ir juodžemio sluoksnis. Ja-

me rasta XVII–XIX a. keramikos. Sluoksnio paviršiuje, 70 cm gylyje nuo esamo žemės paviršiaus, prie šurfo P sienelės rasta korozijos paveikta geležinė kaltinė vinis. Sluoksnyje taip pat aptikta iš šviesaus molio masės padarytų plytų smulkių gabaliukų, gyvulių kaulų. Rasta ir XX a. buitinių šiukšlių, ypač stiklinių indų fragmentų. Kaip ir kituose šurfuose archeologiškai vertingas kultūrinis sluoksnis aptiktas po sumaišytu sluoksniu, 1,05 m gylyje. Šiame sluoksnyje rasta XVII–XVIII a. puodų šukių. Sluoksnis buvo 80 cm storio ir tęsėsi iki žvyro, pasiekto 2 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus. Dėl pavojingų darbo sąlygų nutarta toliau šurfo nekasti.

Šurfas 3 kastas 4 m į V nuo šurfo 2. Šis šurfas kastas nedidelėje aukštumoje. Viršutinis velėnos ir pilkos žemės sluoksnis tęsėsi iki maišyto sluoksnio, aptikto 40 cm gylyje. Maišytame sluoksnyje rasta daug XX a. II pusės buitinių šiukšlių. Šis sluoksnis buvo apie 60 cm storio. Jame rasta tiek minėto laikotarpio buitinių šiukšlių, tiek ir XVI–XIX a. keramikos šukių. Po maišytu sluoksniu atsidengė 1,35 m storio juodžemio sluoksnis, kuriame aptikta XVII–XVIII a. keramikos šukių bei XVIII a. koklio fragmentas. Žvyras pasiektas 2,4 m gylyje. Dėl pavojingų darbo sąlygų nutarta toliau šurfo nekasti.

Šurfas 4 kastas 5 m į P nuo dabartinio gyvenamo namo kampo. Viršutinio velėnos ir pilkos žemės sluoksnio storis buvo 30 cm. Jame rasta buitinių XX a. šiukšlių. Po pilkos žemės sluoksniu atsidengė maišytas 1,2 m storio sluoksnis. Jame, be buitinių šiukšlių ir XVII–XVIII a. keramikos šukių, rasta stiklo šukė su patina (stiklinio butelio dugnelio dalis). Giliau pasiektas juodžemio sluoksnis, kuriame aptikta XVII–XVIII a. keramikos šukių. 2,5 m gylyje į šurfą pradėjo sunktis vanduo. Dėl pavojingų darbo sąlygų nutarta toliau šurfo nekasti.

Šurfas 5 kastas 6 m į V nuo dabartinio gyvenamo namo kampo. Viršutinio velėnos ir pilkos žemės sluoksnio storis buvo 55 cm. Jame rasta buitinių XX a. šiukšlių. Po minėtu pilkos žemės sluoksniu atsidengė 65 cm storio maišytas juodžemio ir žvyro sluoksnis. Jame, be buitinių šiukšlių, rasta ir XVII–XVIII a. keramikos šukių. Juodžemio sluoksnis atsidengė 1,2 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus. Jame rasta XVII–XVIII a. keramikos šukių. Pasiekus 2,6 m gylį į šurfą pradėjo sunktis vanduo, todėl nutarta toliau šurfo nekasti.

Šurfas 6 kastas 10 m į V nuo dabartinio namo sienos. Viršutinio velėnos ir pilkos žemės sluoksnio storis buvo 30 cm. Giliau atkastas 1 m storio maišytas sluoksnis, kuriame rasta buitinių šiukšlių, XVII–XIX a. keramikos šukių. Po juo prasidėjo juodžemio sluoksnis, kuriame rastos kelios nedidelės XVII–XVIII a. keramikos šukės. Pasiekus 2,8 m gylį į šurfą pradėjo sunktis vanduo, todėl nutarta toliau šurfo nekasti.

Šurfas 7 kastas 6 m į V nuo dabartinio namo kampo. Viršutinis velėnos ir pilkos žemės sluoksnis buvo 30 cm storio. Jame rasta XX a. buitinių šiukšlių. Giliau atkastas 1,15 m storio maišytas sluoksnis, kuriame rasta buitinių šiukšlių, XVII–XIX a. keramikos šukių. Po juo prasidėjo juodžemio sluoksnis, kuriame rastos XVII–XVIII a. keramikos šukės. Pasiekus 2,75 m gylį į šurfą pradėjo sunktis vanduo, todėl toliau šurfas nekastas.

Aptikti radiniai ir tyrimų vietoje užfiksuota stratigrafija rodo, kad prieš tolesnius žemės kasimo darbus būtini išsamūs archeologiniai tyrimai.

## ARCHAEOLOGICAL SURVEY ANT THE KRANTO STR. 9

In 2005 an archaeological survey was performed ant the Kranto Str. 9 in Trakai. 7 test pits each with the dimensions of 1x2 m were excavated (Fig. 105); 14 $m^2$ were investigated in total. An archaeologically valuable cultural layer was found at the depth of 1.2-1.5 m from the present ground surface. The finds discovered dated to the 17th – 18th century.

# TVERAI

## TVERŲ ŠVČ. MERGELĖS MARIJOS APSILANKYMO BAŽNYČIOS APLINKA

Laura DEVEIKYTĖ

2005 m. rugpjūčio mėnesį Tverų miestelyje (Rietavo sav.) vyko antžeminės automobilių stovėjimo aikštelės, esančios šalia Švč. Mergelės Marijos apsilankymo bažnyčios, jos Š pusėje, rekonstrukcijos darbai, prieš kuriuos atlikti žvalgomieji archeologiniai tyrinėjimai. Tyrimų metu ištirta viena 2x5 m dydžio perkasa ir keturi šurfai (du 2x2 m ir du 1,5x1,5 m dydžio). Iš viso ištirtas 22,5 $m^2$ bendras plotas. Perkasa ir šurfai (išskyrus šurfą 1) tirti tarp klebonijos tvoros ir Žarėnų gatvės esančioje pakelės pievelėje (šioje vietoje planuota įrengti automobilių stovėjimo aikštelę).

Nuėmus asfalto dangą ir po ja buvusį supiltinį gruntą, 50–70 cm gylyje aptiktas lauko akmenų grindinys. Akmenys kloti ant pilko labai kieto žvyro, vietomis maišyto su labai smulkiomis griuvenomis. Grindinys grįstas Š–P kryptimi, žemėjo P kryptimi (nuokalnė). Po grindiniu aptiktas 40–90 cm storio XVIII (XVII?) a. kultūrinis sluoksnis. Tai juodos žemės sluoksnis, kuriame gausu radinių. Viršutiniame sluoksnyje (iki grindinio) rasta Rusijos Nikolajaus II ½ kapeikos, kaldintos Sankt Peterburge 1897 m. (rasta ties grindinio akmenimis), glazūruotų ir neglazūruotų plokštinių koklių fragmentų, žiestos, dažniausiai padengtos glazūra buitinės keramikos šukių, balto fajanso lėkščių šukių, butelių šukių, vinių. Apatiniame sluoksnyje (po grindiniu) rasta moneta – lietuviškas Jono Kazimiero šilingas, kaldintas 1665 m. Vilniuje, plokštinių ir vazoninių koklių fragmentų, žiestos, dažniausiai pilkos ir juodos molio masės ir neglazūruotos buitinės keramikos šukių. Taip pat rasta metalo dirbinių: pasaga, vinys ir kiti radiniai.

## VICINITY OF THE TVERAI BLESSED VIRGIN MARY VISITATION CHURCH

In 2005 in the town of Tverai (Rietavas district) in the vicinity of the Blessed Virgin Mary Visitation church at its N side an archaeological survey was performed. One trench and four test pits were excavated. 22.5 $m^2$ were investigated in total. At the depth of 50 to 70 cm a field stone pavement was discovered. Underneath there was a 40 to 90 cm thick cultural layer of the 18th or 17th (?) century. The layer was formed of black earth and